

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กรมสรรพสามิต สำนักบริหารทรัพยากรบุคคล โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๑ ๕๖๐๐ ต่อ ๕๔๒๕๑๒

ที่ กค ๐๖๑๘/ ๕๕๒๓

วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง ขอส่งรายงานแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ปิงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

เรียน ปลัดกระทรวงการคลัง

ตามหนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๒๑๑/ว๒๗๕ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ แจ้งว่าสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ได้กำหนดให้หน่วยงานระดับกระทรวงจัดทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ มีกรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต แบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านที่ ๑ ประเมินความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจให้บริการประชาชน อนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘) ด้านที่ ๒ ประเมินความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ และด้านที่ ๓ ประเมินความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณ และบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ โดยสำนักงานปลัดกระทรวงการคลังในฐานะเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการจัดทำแผนป้องกันและปราบปรามการทุจริตกระทรวงการคลัง และการประเมินความเสี่ยงทุจริตกระทรวงการคลัง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จึงขอความร่วมมือกรมสรรพสามิตดำเนินการจัดทำ การประเมินความเสี่ยงการทุจริตของกรมสรรพสามิต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ และจัดส่งรายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มายัง ศปท. กระทรวงการคลัง ในรูปแบบไฟล์ Microsoft Word ทาง E-Mail : acocplan@gmail.com ตามรอบรายงานรอบที่ ๑ รายงานแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ภายในวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๔ นั้น

กรมสรรพสามิต ขอส่งรายงานแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ปิงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ รายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย จะขอบคุณยิ่ง

(นางสิริพร ชนนันทนสกุล)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมสรรพสามิต

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต (เลือกการประเมิน ๑ ด้าน)

๑. ด้านความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต
๒. ด้านความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๓. ด้านความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

ชื่อกระบวนงาน   การให้บริการประชาชนในการขออนุญาตขายสุรา ยาสูบ และไฟ.....

ชื่อหน่วยงาน/กระทรวง   กรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง.....

ผู้รับผิดชอบ   นางสาวธีรณัฐ ยิ้มสว่าง.....

โทรศัพท์   ๐.๒๒๔๑ ๕๖๐๐ ต่อ ๕๔๒๕๑๒.....

ขั้นตอนที่ ๑ การระบุความเสี่ยง

ตารางที่ ๑ ตารางระบุความเสี่ยง (Know Factor และ Unknown Factor)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		Know Factor	Unknown Factor
๑	ทุจริตรับเงินค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา ยาสูบ และไฟ แล้วไม่นำเงินส่งคลัง แต่นำไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัว	✓	

ตารางที่ ๑ อธิบายรายละเอียดความเสี่ยงการทุจริต เช่น รูปแบบ พฤติการณ์การทุจริตที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น และควรอธิบายพฤติการณ์ความเสี่ยงให้ละเอียดชัดเจนมากที่สุด

- ความเสี่ยงที่เคยเกิดหรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูง มีประวัติอยู่แล้ว ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง Known Factor

- ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิดขึ้นหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิดขึ้น ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง Unknown Factor

- หน่วยงานสามารถปรับแก้ได้ โดยไม่ระบุว่าเป็นประเภท Known Factor หรือ Unknown Factor

ขั้นตอนที่ ๒ การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๒ ให้นำข้อมูลจากตารางที่ ๑ มาวิเคราะห์เพื่อแสดงสถานะความเสี่ยงการทุจริตของแต่ละโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต ออกตามรายสีไฟจราจร เขียว เหลือง ส้ม แดง โดยระบุสถานะของความเสี่ยงในช่องสีไฟจราจร

ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสีไฟจราจร มีรายละเอียด ดังนี้

สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ

สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถใช้เวลาหรืองบประมาณที่ระวางในระหว่างปฏิบัติงานตามปกติ ควบคุมดูแลได้

สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงาน ภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุม ข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ

สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จัก ไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน

ตารางที่ ๒ ตารางแสดงสถานะความเสี่ยง (แยกตามรายสีไฟจราจร)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๑.	ทุจริตรับเงินค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา ยาสูบ และไฟ แล้วไม่นำเงินส่งคลัง แต่นำไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัว		✓		

ตารางที่ ๒ นำโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริตจากตารางที่ ๑ นำมาแยกสถานะความเสี่ยงการทุจริตตามไฟสีจราจร

- สีเขียว หมายถึง ความเสี่ยงระดับต่ำ
- สีเหลือง หมายถึง ความเสี่ยงระดับปานกลาง
- สีส้ม หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูง
- สีแดง หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูงมาก

ขั้นตอนที่ ๓ เมทริกส์ระดับความเสี่ยง (Risk level matrix)

ขั้นตอนที่ ๓ นำโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริตที่มีสถานะความเสี่ยงระดับสูงจนถึงความเสี่ยงระดับสูงมากที่เป็นสีส้มและสีแดงจากตารางที่ ๒ มาทำการหาค่าความเสี่ยงรวม ซึ่งได้จากระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวังที่มีค่า ๑ - ๓ คูณด้วยระดับความรุนแรงของผลกระทบที่มีค่า ๑ - ๓ เช่นกัน ค่า ๑ - ๓ โดยมีเกณฑ์ในการให้ค่า ดังนี้

ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง มีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนหลักที่สำคัญของกระบวนการงานนั้น ๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็น MUST หมายถึง มีความจำเป็นสูงของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องทำการป้องกันไม่ดำเนินการไม่ได้ ค่าของ MUST คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๓ หรือ ๒

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็นกิจกรรม หรือขั้นตอนรองของกระบวนการงานนั้น ๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็น SHOULD หมายถึง มีความจำเป็นต่ำในการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตค่าของ SHOULD คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๑ เท่านั้น

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ มีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ภาครัฐหรือข่าย ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม Financial ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย Customer/ User ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นผลกระทบต่อกระบวนการภายใน Internal Process หรือกระทบด้านการเรียนรู้ องค์ความรู้ Learning & Growth ค่าอยู่ที่ ๑ หรือ ๒

ตารางที่ ๓ SCORING ทะเบียนข้อมูลที่ต้องเฝ้าระวัง ๒ มิติ (หรือตารางเมทริกส์ระดับความเสี่ยง (Risk level matrix))

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง			ระดับความรุนแรงของผลกระทบ			ค่าความเสี่ยงรวม จำเป็น x รุนแรง
		๓	๒	๑	๓	๒	๑	
	ทุจริตรับเงินค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา ยาสูบและไฟ แล้วไม่นำเงินส่งคลัง แต่นำไปเพื่อประโยชน์ส่วนตน		๒			๓		๖

ตารางที่ ๓ นำข้อมูลที่มีสถานะความเสี่ยงในช่องสีส้มและสีแดงจากตารางที่ ๒ มาหาค่าความเสี่ยงรวม (ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง คูณ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ)

ระดับความเสี่ยงการทุจริต	ค่าความเสี่ยงรวม
ความเสี่ยงระดับต่ำ	๑-๓
ความเสี่ยงระดับปานกลาง	๔-๖
ความเสี่ยงระดับสูง	๗-๙

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินการควบคุมความเสี่ยง (Risk-Control Matrix Assessment)

ขั้นตอนที่ ๔ ให้นำค่าความเสี่ยงรวม (จำเป็น X รุนแรง) จากตารางที่ ๓ มาทำการประเมินการควบคุมการทุจริต ว่ามีระดับการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับใด เมื่อเทียบกับคุณภาพการจัดการ (คุณภาพการจัดการ สอดส่อง เฝ้าระวังในงานปกติ) โดยเกณฑ์คุณภาพการจัดการ จะแบ่งเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

- ดี** : จัดการได้ทันทีทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กรไม่มีผลเสียทางการเงิน ไม่มีรายจ่ายเพิ่ม
- พอใช้** : จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กรแต่ยอมรับได้ มีความเข้าใจ
- อ่อน** : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อย การจัดการเพิ่มเกิดจากรายจ่าย มีผลกระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงานและยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

ตารางที่ ๔ ตารางแสดงการประเมินการควบคุมความเสี่ยง

โอกาส/ความเสี่ยง การทุจริต	คุณภาพ การจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยง ระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยง ระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยง ระดับสูง
ทุจริตรับเงินค่าธรรมเนียมใบอนุญาต ขายสุรา ยาสูบและไฟ แล้วไม่นำเงิน ส่งคลัง แต่นำไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัว	ดี	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง
	พอใช้	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
	อ่อน	ปานกลาง	สูง	สูง

ตารางที่ ๔ ให้นำค่าความเสี่ยงรวม (จำเป็น X รุนแรง) จากตารางที่ ๓ มาทำการประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต โดยการวิเคราะห์จากคุณภาพการจัดการขององค์กรกับความเสียหาย เรื่องที่ทำการประเมิน (ดี/พอใช้/อ่อน) เพื่อประเมินว่า ความเสี่ยงการทุจริต มีค่าความเสี่ยงอยู่ระดับใด จะได้นำไปบริหารจัดการความเสี่ยงตามความรุนแรงของความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๕ แผนบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๕ ให้เลือกเหตุการณ์ที่มีความเสี่ยงสูงสุดจากการประเมินการควบคุมความเสี่ยง Risk-Control Matrix Assessment ในตารางที่ ๔ ที่อยู่ในช่องค่าความเสี่ยงอยู่ในระดับ สูง ปานกลาง มาทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตตามลำดับความรุนแรง (กรณีที่หน่วยงานทำการประเมินการควบคุม ความเสี่ยงในตารางที่ ๔ ไม่พบว่าความเสี่ยงอยู่ในระดับ สูง ปานกลาง เลย แต่พบว่า ความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับ ต่ำ ให้ทำการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงในเชิงเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต หรือให้หน่วยงานพิจารณาทำการเลือกภารกิจงาน หรือกระบวนการงาน หรือการดำเนินงาน ที่อาจก่อให้เกิดหรือมีโอกาสดังกล่าวความเสี่ยงการทุจริต นำมาประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพิ่มเติม)

ตารางที่ ๕ ตารางแผนบริหารความเสี่ยง

ที่	รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการทุจริต
	ทุจริตรับเงินค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา ยาสูบและไฟ แล้วไม่นำเงินส่งคลังแต่นำไปเพื่อประโยชน์ส่วนตน	<p>๑. มีช่องทางการรับชำระรายได้ผ่านระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อป้องกันการรับเงินสด แล้วไม่นำเงินส่งคลัง</p> <p>๒. มีการตรวจสอบการรับเงินและนำเงินส่งคลังผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์</p> <p>๓. เสริมสร้างและพัฒนาความรู้ทางด้านวินัยและความรับผิดชอบทางละเมิด รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม</p> <p>๔. มาตรการป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมและการรับสินบนและมาตรการตรวจสอบการใช้ดุลพินิจ</p>

ตารางที่ ๕ พิจารณาเหตุการณ์ความเสี่ยงที่มีค่าความเสี่ยงการทุจริตจากตารางที่ ๔ ตามลำดับความรุนแรงความเสี่ยงที่อยู่ในระดับ สูง ปานกลาง มาจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันการทุจริตต่อไป

แบบรายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔
หน่วยงานระดับกรมสรรพสามิต

ผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต	
แบบรายงานสถานะแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ณ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔	
ชื่อแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต	ทุจริตรับเงินค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา ยาสูบและไฟ แล้วไม่นำเงินส่งคลัง แต่นำไปเพื่อประโยชน์ส่วนตน
มาตรการ/กิจกรรม/แนวทาง	๑. มีช่องทางการรับชำระรายได้ผ่านระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อป้องกันการรับเงินสด แล้วไม่นำเงินส่งคลัง ๒. มีการตรวจสอบการรับเงินและนำเงินส่งคลังผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ๓. เสริมสร้างและพัฒนาความรู้ทางด้านวินัยและความรับผิดชอบทางละเมิด รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม ๔. มาตรการป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมและการรับสินบน และมาตรการตรวจสอบการใช้ดุลพินิจ
สถานะการดำเนินการจัดการความเสี่ยง	☐ ยังไม่ได้ดำเนินการ ☒ เฝ้าระวัง และติดตามต่อเนื่อง ☐ เริ่มดำเนินการไปบ้าง แต่ยังไม่ครบถ้วน ☐ ต้องการปรับปรุงแผนบริหารความเสี่ยงใหม่ให้เหมาะสม ☐ เหตุผลอื่น (โปรดระบุ) .....
ผลการดำเนินงาน	

*หมายเหตุ รอบที่ ๑ รายงานแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต จัดส่งให้ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต ภายในวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๔ ในรูปแบบไฟล์ Word ทาง E-mail : acocplan@gmail.com